

e
scriptures

perifèric
edicions

Antoni Gómez

El camí de les merles

Col·lecció dirigida per Xulio Ricardo Trigo

1a edició, març 2009

© Del text, 2009

Antoni Gómez

© D'aquesta edició, 2009

Perifèric Edicions

C. Sèquia de Montcada, 13

46470 Catarroja (València)

Tel. 609 426 131. Fax: 961 270 038

e-mail: periferic@periferic.es

web: www.periferic.es

Disseny col·lecció: El gos pigall, SL

Fotografia de la coberta: Enrique Algarra

Maquetació: José María de Gracia Bonache

Impressió: Romanyà-Valls

ISBN: 978-84-92435-15-9

Dipòsit Legal: B-4157-2009

Cap part d'aquesta publicació no pot ser reproduïda, emmagatzemada o transmesa, de cap manera ni per cap mitjà, sense l'autorització prèvia i escrita de l'editor, tret de les citacions en revistes, diaris o llibres si se n'esmenta la procedència.

*Recordem el nom d'aquells éssers imaginaris, de naturalesa
d'àngel, que la meua ploma, durant el segon cant,
ha tret d'un cervell.*

LAUTRÉAMONT

1

Arribat als quaranta, m'entossudí a canviar-me la pell estètica i emprendre el camí de la prosa sense posar els peus en les rutes conegudes. Havia d'arriscar-me, volar sense pretensions, deixar la pell d'eruga sobre l'escriptori i expandir-me amb confiança, com una papallona de paper empentada només per la imaginació. Em vaig posar la motxilla a l'esquena i em vaig desfer de totes les guies, havia decidit perdre'm per les senderes de la prosa sense por al fracàs. Necessitava un canvi, una nova desraó literària, una experimentació estètica propulsada amb la constància de la veritable plenitud. Havia de cercar el camí que havia de dur-me a la prosa sense atendre allò que no fóra la solitud, el coratge, el patiment; sotmés únicament a la tensió de l'escriptura. Aquelles reflexions m'estimulaven, de seguida vaig comprendre que la salvació passava per la perseverança, que la literatura era una experiència interior a l'altura de les ments més avançades. No tenia ni idea dels indrets pels quals havia de travessar, em sentia un poeta desorientat, caminava deixant-me dur per la intuïció, sense valorar el significat de les paraules. L'única certesa era l'obligació de desfer-me

de totes les cresses. Amb l'ajut de la disposició anímica, vaig imaginar que la pell havia de transformar-se utilitzant com a leitmotiv un paisatge desolat i, malgrat això, farcit de vida salvatge. Aquella visió havia d'esperonar el procés de metamorfosi, el seu contrast vital convertir-se en un banc de proves per a l'experimentació literària. Mai no hauria imaginat que la prosa anava associada amb un estat de revelació interior al qual no calia trobar explicacions, era autosuficient, com l'energia immanent que hom pot trobar en un paisatge, en la matèria lliure i caòtica de la vida.

En realitat, no tenia ni la més lleugera idea d'aquell estat al qual aspirava, em sentia més aviat un escriptor rústic, de condicions i talent pedestre, perdut davant del procés que s'iniciava. Em sentia com un caçador del paleolític que havia de sobreviure dia rere dia. Les peces que aconseguia no eren suficients per a alimentar-me l'ànima i havia de recórrer grans extensions de territori per a trobar alguna frase amb la qual agafar calories i sentir-me millor. Encara sentia la necessitat, feixuga i redundant, de dir l'última paraula, com si el temps s'esgotara en cada frase, en cada vers. Escrivia una poesia elegíaca que semblava escrita per a les làpides dels nínxols del cementeri, era una débâcle mística. Com que sentia la mort acaronar-me els pensaments lírics com un cuc que em pertorbava els estadis límpids de la creació, cada imatge era el testament d'una llarguíssima impressió de comiat, com aquell que diu adéu des del tren de la vida. Estava obsedit a escriure un vers que definira la humanitat sencera, la naturalesa humana, l'essència de les

coses. La resta, tot allò que s'allunyara d'aquella idea fixa, ho considerava retòric i buit, no m'interessava gens ni mica. Tanmateix, en la meua lucidesa dinàmica, vaig entendre que aquell camí estava esgotat, em trobava en un cul-de-sac del qual em convenia eixir pel bé del meu talent creador.

Estava tip d'experimentar el tendre sentiment de fracàs que acompanyava els poetes de la polis, tan marginals, tan fràgils. Els veies asseguts als bancs de la plaça prenent el sol amb l'apatia esculpida als rostres, esperant la mort prematurament, com si renunciaren a la vida per una qüestió de principis. Entre cigarret i cigarret eren capços de fer algun comentari la transcendència del qual no anava més enllà d'algun badall aïllat; la passió havia desaparegut de les seues vides sent encara joves i en bon estat de forma per a l'exploració vital. Ploraven amb la facilitat dels infants, sobretot si recitaven els versos en públic, i es disculpaven per aquella incontinença infantil com si foren delinqüents penedits per haver comés actes reprovables. Alguns s'aïllaven de l'entorn i se sotmetien a tortuosos processos de sofriment i abstinència, com si cercaren una castedat santa que els havia d'alliberar del pes de l'existència.

A mi tot allò em carregava, és cert, però havia assumit amb disciplina la meua pertinença a aquell grup de joves que semblaven ancians, que havien renunciat a la glòria gairebé des que van nàixer, ajupits en les seues rutines, espaordits per la vida, al cap i a la fi. En ocasions, per a distraure'm i esperonat per l'avorriment, escrivia sobre

captaires condicionat per aquell sentiment d'abandó que tant m'esgotava, influït per la misèria creadora en què s'havia convertit la meua sensibilitat literària. Estudiava com un antropòleg tots els moviments dels captaires que caminaven pels carrers i les places, quines coses menjaven, quines coses bevien, com expressaven detalladament totes les simbologies interiors estimulats per l'ampolla de vi que havien comprat instants abans al supermercat. Trobava que eren lligams amb una vida que havia viscut abans. El meu ànim s'enjogassava sentint-se dins de la roda d'una vida sense identitat, atent a un batec sense interpretacions intel·lectuals o ideològiques.

Si volia canviar aquella dinàmica havia de continuar endavant amb la puríssima visió d'un espai que representara la llibertat creadora. Hauria d'experimentar amb la innocència d'un nou-nat, jugant-me-la en cada inoportuna frase com un xicotet geni de l'estultícia, un experimentador tenaç atent a les insignificances aparents de la vida, als lents processos del vitalisme creador. Hauria de saber contar amb paraules el sentiment de llibertat que hom troba després de tallar el cordó umbilical amb el passat, avaluar anímicament la matèria de la vida. Seria com nàixer de nou, crear-me un món a la meua mesura. No m'importava si els objectes, els éssers vius, les plantes i els animals, l'aigua del mar o els residus industrials, els decadents corrals amb gallines i ànecs, els ancians endormiscats esperant la mort amb el cigarret a les mans i els dits groguencs per l'acumulació de nicotina o els flamencs que sobrevolaven els núvols, posem per cas, o els teuladins seduïts pel paisatge assolellat de l'estiu, o les

granotes que dominaven l'estany, es manifestaven fantasmagòricament, com elements d'una visió creadora. No m'importava si darrere de cada cantal de la platja trobava escòria, si entropessava amb inabastables seguicis de gossos abandonats que es buscaven la vida pel camí de l'aiguamoll, si els mosquits campaven per la séquia com a membres d'una tribu diabòlica..., confiava en la transgressió com si fóra la santíssima mare seductora, curadora de tots els pecats, deessa de la nova vida a la qual la literatura havia de dur-me.

Em vaig sentir fascinat per un microespai que es debatia entre les blanques cases d'una alqueria d'antics agricultors de marjal i una platja inundada d'escòria industrial, sotmesa a la brutícia de l'abandó, a la dura metafísica que arrossegueu les deixalles dels abocadors. Podia veure als seus veïns dialogar amb els seus morts asseguts a les portes de les cases, aferrats al soroll de la vida que han conegut sempre. Sentia veus que no podria assegurar si eren humanes o procedien d'altres mons desconeguts, però a mi tot i això em resultaven familiars, com acabades de dir a la cuina de casa, empastifades de normalitat, exaltades, vitalistes. Jo no sabia si seria capaç d'obrir-me una finestra al món a través de la prosa, però aquell paisatge desolador semblava empentar-me a través de senderes desconegudes, sentia una força de dins, una predestinació que m'arrossegava. Era l'última oportunitat que tenia per avançar, no em podia permetre el luxe de no enganxar-me a la música d'aquell paisatge darrere del qual trobava la vida, un instint de superació que havia de treballar-me a poc a poc.

Les visites es van fer habituals, segurament necessitava vida, un alé que trencara la cadència sentenciosa de la poesia; aquest llast no feia més que interrompre'm el procés de transsubstanciació que pretenia encetar. Hauria d'afrontar allò com aquell que analitza un espai i, de sobte, troba en aquells elements, en principi inofensius per insignificants i quotidians, la matèria de la vida. Hauria de ser capaç de convertir-me en un jonc, en un collverd, en un gall de canyar, en una pedra, en una serp, per poder experimentar el nou estadi al qual em portava l'exercici de la prosa. El procés fou lent i angoixós, escrivia la prosa del poeta de frases lapidàries, sobreexcitat per una experiència nova de bat a bat que no era capaç d'assimilar amb la serenor que demana l'escriptura. Obtús i decebut, contagiats pel baf de fracàs d'aquella experiència iniciàtica, vaig botar foc una nit d'agost els quinze o vint fulls que havia escrit i apostí per començar de nou mentre aquella foguera s'expandia sobre la lluna i la brisa de la mar conhortava el meu intens sentiment de fracàs. Jo sabia, malgrat tot, que la perseverança era una qualitat imprescindible per arribar a la glòria i que calia afrontar amb serenor els processos de metamorfosi. Si de cas, contemplava el senzill vol d'un ànec sobre l'esquifida marjal, em concentrava en un pensament exempt de càrregues, sense prejuís ideològics ni estètics, enfurismat implacablement a trobar la veu que necessitava més enllà dels plantejaments previs. Aquell exercici em va deslliurar d'un hipotètic suïcidi estètic, havia comprés que només el dinamisme de la radicalitat creadora em podia salvar de l'abisme i fer-me avançar.